

Khall 11.8.2025 § 188 liite

SAVUKOSKEN KUNTA
**Vuosien 2026–28 talousarvion ja -
suunnitelman laadintaohje**

SISÄLLYSLUETTELO

1	laadintaprosessi ja aikataulutus	2
2	Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohdat	3
3	Talousarvion rakenne	5
4	Määrärahojen ja tuloerien laskentaperusteet.....	6
5	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	8

1 LAADINTAPROSESSI JA AIKATAULUTUS

Savukosken kunnan hallintosäännön 62 § mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Savukosken talousarvion laadinnan lähtökohta on kuntastrategia, vuoden 2024 tilinpäätös, vuoden 2025 alkuvuoden toteuma ja koko vuoden 2025 ennuste.

Tällä ohjeella annetaan talousarvion laadinnalle perusteet eli aikataulu, strategiset perusteet, taloudelliset lähtökohdat sekä käytännön ohjeita.

Aikataulu:

- Talousarvion alustavat luvut syötetään järjestelmään **14.9.2025** mennessä.
- Lautakuntien talousarvioesitykset ja investointisuunnitelma sekä tekstiosa tulee olla hyväksyttyinä **30.09.2025** mennessä.
- Talousarvioesitys käsitellään hallituksessa **marraskuun** aikana.

Talousarvioesitys viedään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi **joulukuussa**.

Yleiset laadinnanperusteet:

Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan kaudelle **2026–2028**. Vuosi 2026 on talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta ovat suunnitelmavuosia.

Talousarvio ja –suunnitelma laaditaan ja esitetään ilman arvonlisäveroa sekä tulojen että menojen osalta. Talousarvio- ja suunnitelmavuosien luvut tulee esittää **100 euron** tarkkuudella.

Talousarvio laaditaan **ProEconomica-ohjelman budjetoinnilla** lautakuntatasolla. Hallintokunnat syöttävät luvut järjestelmään.

2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

Kuntalaki: Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnittelukaudeksi. Suunnitelmakausi kattaa vuodet 2026–2028. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan taloussuunnittelu ja lähtökohtatilanne:

Savukosken kunnan vuoden 2024 vahvistamaton tilinpäätös on 385 368 euroa alijäämäinen. Tämä tarkoittaa, että taloussuunnittelussa on otettava huomioon kuntalain mukainen velvollisuus kattaa alijäämä neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lähtien.

Talousarvion ja –suunnitelman laadinnassa käynnistetään talouden tasapainotus. Lisäksi syksyn aikana laaditaan erillinen talouden ja- palveluiden tasapainotussuunnitelma. Joissa esitetään konkreettiset ja yksilöidyt toimenpiteet, joilla alijäämä katetaan suunnittelukauden aikana. Savukosken kunnassa nämä olisivat menojen karsinta, toiminnan tehostaminen, palvelurakenteiden tarkastelu, maksujen tarkistaminen sekä investointien uudelleenarviointi ja aikataulutus. Lisäksi verotulojen kehityksen ja valtionosuuksiin liittyvät näkymät tulee huomioida realistisesti.

Taloussuunnitelmassa on tärkeää osoittaa, miten valitut toimenpiteet vaikuttavat alijäämän kattamiseen ja miten niiden toteutumista seurataan. Suunnitelman tulee olla uskottava ja perustua ajantasaiseen tietoon kunnan taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi on varauduttava siihen, että mikäli suunnitellut toimet eivät tuota odotettua tulosta, kunnalla on valmius tarkentaa tai täydentää toimenpiteitä suunnittelukauden aikana. Taloussuunnitelma on oltava **ylijäämäinen**.

Investoinnit: Investoinnit tulee suunnitella ja toteuttaa kokonaisuutta silmällä pitäen siten, että vastaisten käyttötalousmenojen kasvua kyetään hillitsemään, koska investointien toteutus aiheuttaa merkittävän velkaantumisasteen nousun.

Kuntastrategia: Kuntastrategiassa päätetään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (Kuntalaki 37 §). Talousarvio ja -suunnitelma tulee laatia niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa (kuntalaki 110 §). Tästä syystä talousarviossa esitetään kuntastrategiassa asetetut tavoitteet ja erityisesti kyseiselle talousarviovuodelle asetetut välitavoitteet.

Savukosken kuntastrategiaa valmisteltiin loppuvuodesta 2022. Syys-joulukuun aikana kunta järjesti muun muassa kaikille avoimen keskustelutilaisuuden, strategiakyselyn, slogan-kilpailun sekä kommenttikierroksen valmisteilla olevasta strategialuonnoksesta. Kunta pyrkii siihen, että kuntastrategiaa laaditaan yhdessä kaikkien kanssa kaikenikäisille kuntalaisille. Kuntastrategia kuvaa Savukosken tärkeimmät arvot, päämäärät, mittarit ja toimenpiteet vuosille 2022–2025. Kaikki päämäärät perustuvat paikallisille arvoille: luonnonvarakulttuuri, kiireettömyys ja yhteisöllisyys.

Savukosken strategian päämääräksi valittiin: kestävyys, saulaisuus ja elävä kunta. Strategia avaa jokaisen päämäärän tarkemmin ja kuvaa konkreettisia toimenpiteitä, joita kunta toteuttaa saavuttaakseen strategiset päämäärät nykyisen valtuustokauden aikana. Kuntastrategian mittaristo päivitettiin valtuustossa helmikuussa 2025.

Uuden kuntastrategian päivitystyö aloitetaan syksyllä 2025.

Kuntalaisten osallistuminen Savukoskella: Savukosken kunnassa otettiin käyttöön osallistuva budjetointi vuonna 2024. Tämän toimintamallin avulla kunta haluaa vahvistaa kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa paikalliseen päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen. Osallistuva budjetointi toteutetaan kunnanhallituksen ohjauksessa, ja siihen on varattu vuosittain 10 000 euron määräraha. Kuntalaiset voivat tehdä ehdotuksia, jotka liittyvät kunnan palveluiden ja elinympäristön kehittämiseen.

Kunta tiedottaa osallistuvan budjetoinnin toteutuksesta ja aikataulusta erikseen vuodesta 2026 alkaen.

3 TALOUSARVION RAKENNE

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, tuloslaskelman, investointien ja rahoituksen näkökulmista:

Käyttötaloussosassa asetetaan palveluille ja hallinnolle tavoitteet ja budjetoidaan niiden toteuttamisessa tarvittavat menot ja tulot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.

Investointiosassa budjetoidaan investointisuunnitelmat, niiden kustannusarviot, tavoitteet, rahoitusosuudet sekä lainat ja toteutumassa oleva omaisuuden myynti. Tässä huomioidaan myös investointien jaksottuminen suunnitelmavuosille.

Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Tekstiosassa perustellaan talousarvio ja taloussuunnitelma sekä tavoitteet ja niiden seurannassa käytettävät mittarit. Perusteluissa ilmenevät mm. toiminnan muutosten vaikutukset menoihin ja tuloihin, sekä suurimmat hankinnat.

4 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOERIEN LASKENTAPERUSTEET

Menot

Palkat:

Vuoden 2026 vakinaisen henkilöstön palkkakulut lasketaan elokuun 2025 palkkatietojen perusteella. Laskennassa otetaan huomioon lokakuussa 2025 voimaan tuleva yleiskorotus. Palkkasihteeri toimittaa tarvittavat palkkatiedot talousarvion laatijoille elokuun loppuun mennessä. Myös suunnitelmavuosien 2027 ja 2028 palkkakulut arvioidaan vuoden 2025 palkkatason mukaan.

Sijaisten palkat arvioidaan **erikseen ja perustellaan** tekstiosassa.

Muut henkilöstömenot:

Budjetointiohjelma sisältää laskentakaavat, jotka laskevat henkilösivukulut voimassa olevien sivukulu- ja eläkemaksuprosenttien mukaan.

Kiinteistöt:

Pidämme kunnan rakennukset ja rakennelmat hyvässä kunnossa. Remontoidaan ja korjataan kiinteistöjä, jotka kunta omistaa, hallinnoi tai on muuten sopinut pitävänsä kunnossa. Kartoitetaan myytävät ja vuokrattavat kiinteistöt ja kehitetään verkosto eri kohteiden kunnostamiseen.

Vuokrat:

Kunnan perimät vuokrat ja taksat tarkistetaan vastaamaan yleistä kustannusten nousua ja investointikustannuksia vastaavaksi.

Sisäiset ja laskennalliset erät:

Sisäiset erät sisällytetään lautakuntien talousarvion määrärahaan tai tuloarvioon. Näitä ovat sisäiset vuokrat, ateria-, siivous- ja kiinteistöpalvelut, palkka-, talous-, ICT- ja hallintomenot. Sisäisistä vuokrista on laskettava kiinteistökohtaiset vuokrat käypien kustannusten mukaisesti sisältäen leasing-maksut ja mahdolliset pääomakulut. Sisäisiin vuokriin ja palveluihin ei saa sisällyttää katetta.

Tulot

Muut korvaukset:

Käyttötalouteen lisätään merkittävät mahdolliset tuet ja avustukset lautakunnan toimesta. Näitä on mm. mahdollisten projektien vahvistetut tulot.

Myynti- ja maksutulot:

Myynti- ja maksutulojen muutokset on ilmoitettava ja perusteltava tekstiosassa.

Muut tulot:

Muihin tuloihin merkitään mm. merkittävät tiedossa olevat poistetun käyttöomaisuuden myyntituotot.

Investoinnit ja kalustohankinnat

Investointeja ovat yli 10 000 euron rakennus- ja peruskorjausinvestoinnit, kalustohankinnat tai muut pitkävaikutteiset menot (mm. investointiluonteiset hankkeet). Pienemmät hankinnat kirjataan

2025–2026

pääsääntöisesti käyttötalouteen vuosikuluksi. Rajan mukaisesti määritellään, varataanko kalusto- tai tarvikehankintaan määräraha käyttötalouteen vai investointiosaan.

Tilojen perus- sekä vuosikorjausten osalta on määrärahatarpeet ja esitykset perusteluineen toimitettava tekniselle johtajalle ja käsiteltävä lautakunnassa budjettiesityksen yhteydessä.

Tulevia investointeja:

- kirjasto/liikuntasalin peruskorjaus 2026 (1,3 milj. €)
- Miekkakoskenharjun vedenottamon rakentaminen 2025 20 000 €, 2026 10 000 €, 2027 10 000 €
- Jätevesilaitoksen lupapäivitys 10 000 €
- Kaavateiden katuvalaistuksen uusiminen 2025 85 000 €, 2026 45 000 €
- Puhdasvesisäiliö perävaunulla 10 000 €

Konserniyhtiöt, kuntayhtymät ja tytäryhtiöiden talouteen liittyvät:

Merkittävien tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja kuntayhtymien on ilmoitettava **29.8.2025** mennessä arviot tiedossa olevista merkittävistä taloudellisista muutoksista mm. liikevaihdossa, tilikauden voitto/tappio, pitkäaikaisten lainojen lisäykset, investoinnit ja henkilöstömuutokset.

5 RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN VALVONTA

Riskienhallinnan suunnittelu Savukosken kunnassa: Talousarvion laadinnan yhteydessä Savukosken kunnan eri toimialat suorittavat riskianalyysin, jossa tunnistetaan ja arvioidaan keskeiset riskitekijät tulevalle vuodelle. Riskianalyysi perustuu uhka-arvioon, jossa otetaan huomioon toimintaympäristön muutokset ja niiden mahdolliset vaikutukset kunnan toimintaan.

Analyysin pohjalta kukin toimiala määrittelee vastuualueettaan koskevat merkittävimmät riskit, jotka voivat uhata toiminnan jatkuvuutta tai strategisten tavoitteiden saavuttamista. Samalla laaditaan suunnitelma olennaisten riskien hallitsemiseksi, jotta kunnan toiminta säilyy mahdollisimman vakaana ja ennakoitavana.

Taloussuunnitelmassa tulee huomioida ainakin seuraavat riskit:

- **Verotulojen vaihtelu:** Arvioi, miten mahdolliset muutokset verotuloissa vaikuttavat toimintaan. Esitä tarvittaessa vaihtoehtoisia skenaarioita ja sopeuttamistoimia.
- **Valtionosuuksien muutokset:** Arvioi mahdolliset muutokset valtionosuuksissa ja niiden vaikutus yksikön rahoitukseen. Hyödynnä saatavilla olevia ennusteita ja osallistu tarvittaessa asiantuntijatyöhön.
- **Sähköyhtiö:** Savukosken kunta omistaa osuuksia sähköyhtiöstä, jonka toimintaan liittyy sähkön tuotanto ja myynti. Taloussuunnitelmassa tulee arvioida sähkön markkinahinnan mahdollinen vaihtelu ja sen vaikutus kunnan saamiin tuottoihin. Huomioi, että sähkötuloihin liittyy markkinariski, eikä talousarviota tule rakentaa sähkötulojen varaan.
- **TE-uudistus ja taloussuunnittelu:** TE-uudistus siirsi työvoimapalvelujen järjestämisvastuun kunnille vuoden 2025 alussa. Savukosken kunta kuuluu Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueeseen, joka vastaa palvelujen järjestämisestä. Uudistus sisältää taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, kuten kustannusten ylittymisen tai palvelujen järjestämisen epävarmuuden. Nämä riskit tulee huomioida ja arvioida osana taloussuunnittelua sekä varautua niihin esimerkiksi riittävillä määrärahoilla ja seurannalla.

Sisäinen valvonta taloussuunnittelussa:

Sisäinen valvonta on olennainen osa Savukosken kunnan johtamista, joka on määritelty hallintosäännön 72 pykälässä. Sen avulla varmistetaan, että toiminta on lainmukaista, taloudellista ja tavoitteellista. Se tukee myös riskienhallintaa ja auttaa saavuttamaan asetetut päämäärät.

Talousarvion ja-suunnitelman laadinnassa sisäinen valvonta näkyy monin tavoin. On tärkeää, että asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti ja että yksiköt kuvaavat, miten tätä seurantaan tehdään ja miten tuloksia raportoidaan. Samalla varmistettava, että yksikön keskeiset toimintaprosessit, kuten hankinnat, sopimukset ja maksuliikenne, ovat ohjeistettuja ja valvottuja. Toimintatapojen tulee olla selkeitä ja perustua kunnan sisäisiin ohjeisiin.

Riskienhallinta on kiinteä osa sisäistä valvontaa. Lautakuntien tulee tunnistaa ja arvioida toimintaan liittyviä riskejä sekä kuvata, miten näihin riskeihin varaudutaan ja miten niitä hallitaan. Talousarvion ja- suunnitelman tiedot tulee aina perustaa ajantasaisiin ja luotettaviin lähteisiin, ja niiden oikeellisuus tulee varmistaa ennen päätöksentekoa.

Jokaisessa lautakunnassa on oltava selkeästi määritelty vastuutaho, joka huolehtii sisäisen valvonnan toteutumisesta. Mahdollisista poikkeamisista ja riskeistä on raportoitava viipymättä asianmukaisille tahoille.

Talousarvion ja- suunnitelman laadinnan yhteydessä lautakuntien tulee kuvata, miten sisäinen valvonta toteutuu omassa toiminnassa. Samalla on hyvä tunnistaa mahdolliset kehitystarpeet ja

2025–2026

esittää toimenpiteitä valvonnan vahvistamiseksi. Kunnan sisäisen valvonnan ohjeistuksia ja tarkastuslautakunnan suosituksia kannattaa hyödyntää suunnittelutyössä.